

Memo

memonummer 1
datum 1 oktober 2021
aan Gemeente Coevorden
van Guido van der Molen Antea Group
kopie Liesbeth Bijvoet Antea Group
Jordi Grolleman Antea Group
project Locatieonderzoek De Nieuwe Veste Coevorden
projectnr. 0471074.100
betreft Leerlingenaantallen

UW ONDERZOEKSVRAGEN

1. Wat is het verwachte effect voor de ontwikkeling van de leerlingenaantallen als er nieuwbouw gepleegd wordt op de locatie Holwert Midden ten opzichte van Van Heeckerenlaan?
2. Is te verwachten dat de tijdelijke overlast van nieuwbouw op de huidige locatie invloed heeft op de leerlingen aantallen?

Nieuwbouw heeft positief effect op leerlingenaantal

Nieuwbouw en daarmee een kwaliteitsverbetering van huisvesting heeft vaak een positieve invloed op leerlingenaantallen. Het optimaliseren van het marktaandeel binnen het verzorgingsgebied van een onderwijsinstelling (circa 12 kilometer voor SGM De Nieuwe Veste, zo volgt uit de toekomstvisie) is steeds belangrijker voor continuering en zo lang mogelijk 'vasthouden' van het leerlingenaantal. We verwachten dat het marktaandeel van de school stijgt na oplevering van een nieuw gebouw, maar ook dat, bij oplevering op korte termijn, al een positief effect zichtbaar kan zijn. Goede branding en profilering van de school, in combinatie met de nieuwbouw (en de nieuwe mogelijkheden die dit met zich meebrengt) zijn belangrijk. Hierbij is het naast de fysieke mogelijkheden, slim om direct de koppeling te leggen met wat dit betekent voor de kwaliteit van het onderwijs en daarmee meerwaarde voor (nieuwe) leerlingen.

Negatief effect door tijdelijke huisvesting

Tijdens de bouw van een nieuwe school op de locatie aan de Van Heeckerenlaan zal onderwijs plaats moeten vinden in tijdelijke onderwijsunits. De verwachting is dat dit een negatief effect heeft op het welbevinden van leerlingen en docenten. Door het gebruik van een tijdelijke locatie neemt de kwaliteit van de te gebruiken ruimtes en faciliteiten af. De verwachting is dat een (fors) negatief effect op leerlingenaantallen van relatief korte duur is, omdat de tijdelijke huisvestingsperiode circa 1,5 tot 2 jaar bedraagt. DNV schat dit effect in op circa 15%, wat jaarlijks gelijk staat aan € 1.600.000,- aan gemiste inkomsten. Deze daling in leerlingenaantallen zal gedurende de middelbare school carrière van leerlingen zichtbaar blijven. Wel kan dit effect nog naschokken met zich meebrengen, doordat broertjes en zusjes naar dezelfde school gaan als hun broer of zus die door de tijdelijke huisvesting hebben gekozen voor een andere school dan DNV.

Om een inschatting te maken hoe groot de mogelijke imagoschade zou kunnen zijn, is door DNV in kaart gebracht hoeveel procent van hun jaarlijkse instroom (leerjaar 1) er woonachtig is in de buitendorpen. Hiervoor is een gemiddelde genomen van de afgelopen 5 schooljaren. Kijkende naar het marktgebied (het marktgebied bestaat uit alle jaarlijks toeleverende scholen) kan geconcludeerd worden dat gemiddeld 70 leerlingen van de totale instroom woonachtig zijn buiten Coevorden. In eerste instantie is ervan uitgegaan dat eventuele imagoschade zou kunnen leiden tot een verlies van de helft (35) van de gemiddeld 70 leerlingen. Jaarlijks stromen er vanuit het marktgebied gemiddeld zo'n 215 leerlingen in. 35 leerlingen minder zou een verlies van 16 procent betekenen.

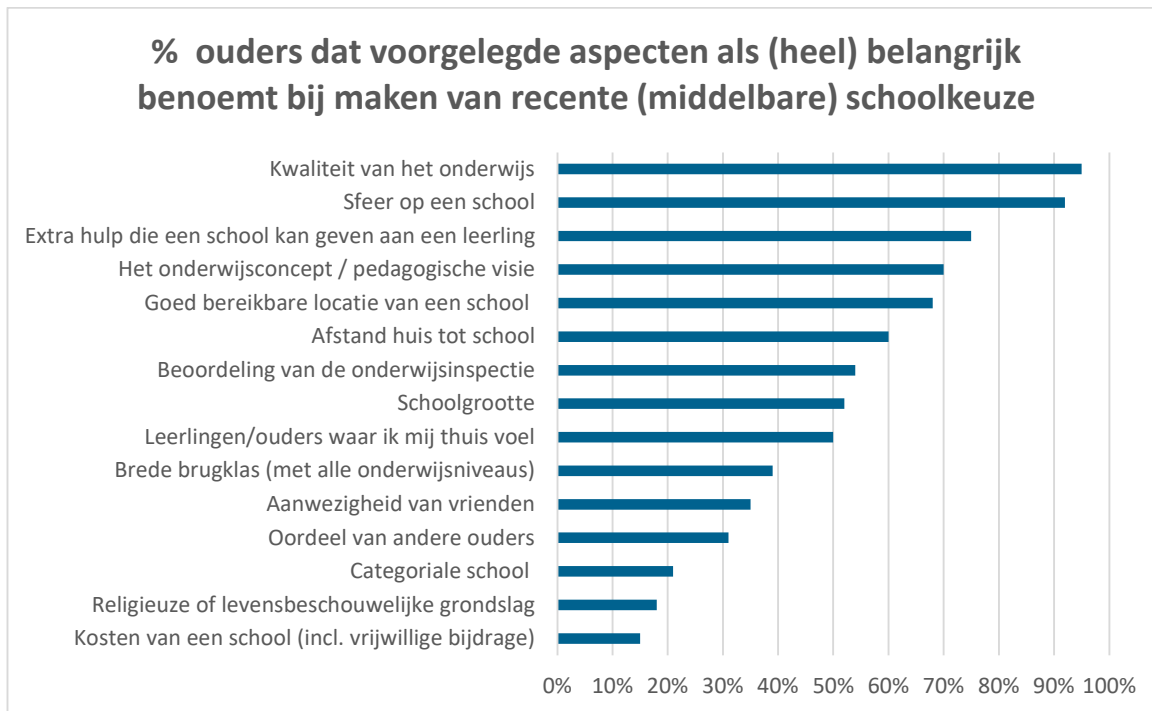
Het is niet de verwachting dat leerlingen uit Coevorden zelf massaal voor een andere school gaan kiezen en vanuit deze gedachte zou je ook kunnen stellen dat dit voor de leerlingen uit Dalen, Dalerveen en Dalerpeel geldt. Om deze gedachte

te kunnen onderbouwen, is tevens in kaart gebracht om hoeveel leerlingen het gaat. Gemiddeld zijn er van de jaarlijkse instroom 33 leerlingen woonachtig buiten Coevorden, Dalen, Dalerveen en Dalerpeel. Deze 33 leerlingen wonen voornamelijk in de Krim, Schoonebeek, Nieuw Schoonebeek, Ane, Oosterhesselen en Wachtum. Kijkende naar de ligging van andere VO-scholen is het zeer aannemelijk dat we deze groep leerlingen zouden kunnen gaan verliezen door imagoschade, wat een verlies betekent van 15%. Daarnaast is het natuurlijk ook goed mogelijk dat ook leerlingen vanuit Dalen voor VO in Oosterhesselen zullen kiezen.

school- jaar	instroom buitendorpen	instroom marktgebied totaal	percentage
17-18	90	244	37%
18-19	72	210	34%
19-20	71	204	35%
20-21	55	199	28%
21-22	65	219	30%
Gem. 70 leerlingen		Gem. 215	33%

school- jaar	instroom buitendorpen exclusief Dalen, Dalerveen, Dalerpeel	instroom marktgebied totaal	percentage
17-18	54	244	22%
18-19	33	210	16%
19-20	25	204	12%
20-21	27	199	14%
21-22	28	219	13%
Gem. 33 leerlingen		Gem. 215	15%

Figuur 1: Aspecten schoolkeuze (bron: Bulder a.o. (2020); Kennisrotonde (2020); Bewerking: Antea Group, 2021)

Kwaliteit en sfeer van een school belangrijkste aspecten bij schoolkeuze

Uit recent onderzoek (Bulder e.a., 2020; Witte, P. & Spierenburg, A, 2019) volgt dat ouders vooral de kwaliteit van het onderwijs en de sfeer op school als heel belangrijk (meer dan 90% van de ouders) benoemen bij de schoolkeuze (zie ook figuur hierboven). Daarnaast wordt extra hulp die een school kan geven aan een leerling en het onderwijsconcept / de pedagogische visie als belangrijkste aspecten genoemd (circa 70 tot 75% van de ouders). Ook meer praktische aspecten, zoals goede bereikbaarheid van een school (inclusief verkeersveiligheid) en afstand van school tot huis spelen een belangrijke rol (ongeveer 60 tot 70% van de ouders geeft dit aan als aspect bij de schoolkeuze).

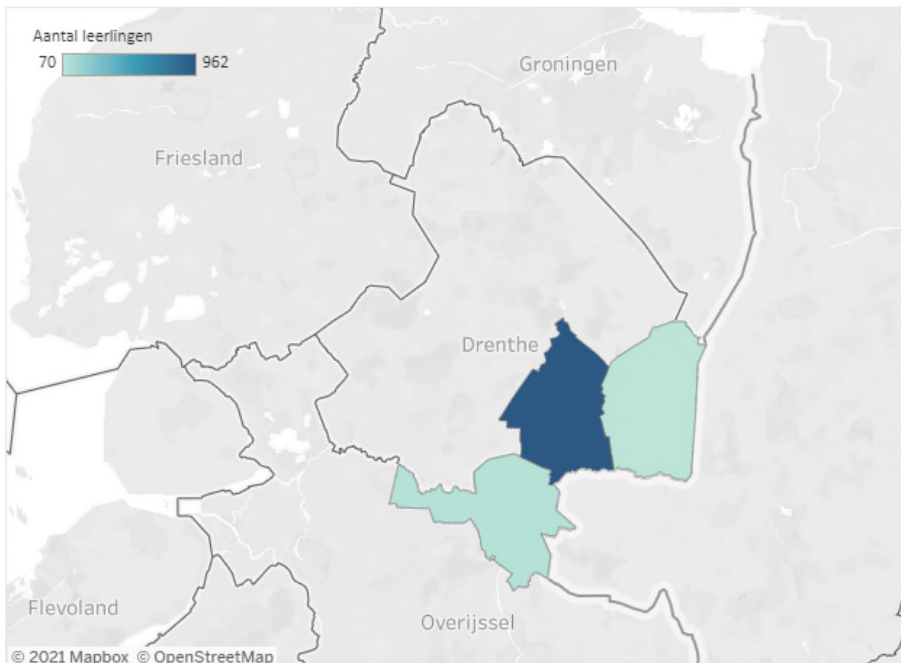
Holwert-Midden scoort nu ondergemiddeld op prettige en veilige leeromgeving

Kwaliteit van onderwijs lijkt niet afhankelijk van de locatiekeuze voor de locatie Holwert Midden of Van Heeckerenlaan. Hooguit kunnen we concluderen dat de koppeling met het bedrijfsleven, bij vestiging op / nabij een bedrijventerrein, eenvoudiger lijkt. Echter, de absolute afstand tussen de bestaande locatie en het bedrijfsleven is ook op fiets / loopafstand (1,5 km). Bovendien zijn er in Coevorden meer bedrijventerreinen dan alleen Holwert Midden en zijn er buiten de formele werklocaties ook bedrijfsvestigingen in meer gemengde gebieden (waaronder ook het centrum). Tevens blijkt uit gesprekken met bedrijven op Holwert Midden (waaronder met Forbo en Veenstra Group) dat de samenwerking tussen deze bedrijven en DNV reeds zeer goed is. Bedrijven verwachten geen directe impuls in hun samenwerking met DNV wanneer de school zich vestigt op Holwert Midden Wel maakt nabijheid van DNV met het bedrijfsleven het eenvoudiger om gebruik te maken van elkaars faciliteiten en / of faciliteiten te delen. Ook voor leerlingen zijn bedrijven, wanneer in directe nabijheid gevestigd, meer in beeld.

Sfeer van een school is ook sterk bepalend bij de schoolkeuze. Een gebouw, maar ook omgeving van een schoolgebouw, heeft ook invloed op de sfeer. Is er sprake van een prettige, gezonde leer / werkomgeving? Is er voldoende ruimte rondom de school? En liggen sport- en cultuurvoorzieningen op korte afstand? De locatie Van Heeckerenlaan kenmerkt zich nu door een groene omgeving (bomen, water) met meer rust (omliggende woonwijk), dan de locatie Holwert Midden. Bovendien zijn sportvoorzieningen meer in de nabijheid. De locatie Holwert Midden bevindt zich op een verouderd, te herontwikkelen bedrijventerrein, met zicht op de achterzijde van een runshopping center (functioneel winkelcentrum voor gerichte (dagelijkse) aankopen). In de direct omgeving (straal van 250-500 m) zijn meerdere bedrijfspanden gevestigd, ook in hogere milieuhinder categorieën (waaronder metaal- en papierrecycling). Voordeel van Holwert Midden is nabijheid van voorzieningen, zoals winkels en horeca. Tegelijkertijd is dit voor de beoogde doelgroep,

middelbare scholieren, in de locatiekeuze zeker niet doorslaggevend. Voor imago en indruk van een school is sfeer, maar ook de gebouwomgeving die daarbij hoort, zeker van belang. De nadelen van deze versteende en minder inspirerende omgeving op Holwert Midden zijn op te vangen door ruimtelijk te vergroenen en te verduurzamen. Dit vraagt echter niet alleen een inspanning op de kavel waarop de school ontwikkeld wordt, maar ook voor de directe omgeving en het overige deel van Holwert Midden. Daarnaast kan de komst van DNV op Holwert Midden een impuls geven aan de uitstraling van het bedrijventerrein en het stationsgebied. We concluderen, op basis van de huidige situatie en ideeën, dat de locatie Van Heeckerenlaan een prettiger en gezonde schoolklimaat kan garanderen dan de locatie op Holwert Midden. Door groene investeringen op en rond de kavel kan op Holwert Midden ook een prettige en gezond schoolklimaat gerealiseerd worden. Daarbij constateren we dat, om te komen tot een aantrekkelijke leer- en werkomgeving, de aanwezigheid van bedrijfsleven in de nabijheid ook essentieel is.

Waar komen leerlingen vandaan die op (het) Sgm de Nieuwe Veste, Coevorden zitten?

Figuur 2: Herkomst leerlingen DNV

Locatie Holwert Midden per openbaar vervoer beter bereikbaar, maar omgeving lijkt per fiets of e-bike minder verkeersveilig

Door de ligging direct naast het station is de locatie Holwert Midden voor personeel per auto en openbaar vervoer goed bereikbaar. Verreweg het merendeel van de leerlingen op De Nieuwe Veste komt uit eigen gemeente (82%). De overige 18% komt veelal uit kernen direct rondom Coevorden (met name uit de gemeenten Hardenberg, Emmen en het Duitse grensgebied, zie ook figuur hierboven). Voor leerlingen zal daarmee de bereikbaarheid per fiets belangrijker zijn, dan de bereikbaarheid per trein / openbaar vervoer. Met de opkomst van de e-bike wordt ook de afstand die naar school kan worden afgelegd met de fiets vergroot en vereenvoudigd. Bereikbaarheid per openbaar vervoer zal met name voor oudere leerlingen en docenten relevant zijn. Voor bovenbouw leerlingen in het VWO (5>) die nu op de locatie van De Nieuwe Veste in Hardenberg hun schoolcarrière willen vervolgen in Coevorden (eindexamen VWO) kan een locatie nabij het station nuttig zijn (door directe treinverbinding met de kern Hardenberg). Voor leerlingen van een mogelijke mbo zal bereikbaarheid per trein belangrijker zijn dan voor leerlingen van een middelbare school.

De locatie Van Heeckerenlaan ligt in een woonwijk, waarbij de verkeersdynamiek als druk kan worden ervaren door de clustering van drie PO scholen, een sportcomplex en een kinderdagverblijf. Hetgeen geeft, in combinatie met de bewoners uit omliggende woonwijken, op piektijden een forse verkeersdruk. De verkeerssituatie op Holwert Midden kan echter ook als dynamisch worden ervaren. Ligging op het bedrijventerrein, in combinatie met nabijheid van het

treinstation en het runshopping center zal bovendien meer (vracht)autoverkeer genereren, zo verwachten we. Runshoppen is het gericht aankopen doen van veelal dagelijkse artikelen. De locatie Holwert Midden is dan weliswaar multimodaal bereikbaar, maar lijkt qua veiligheid voor fietsverkeer (en kinderen) minder aantrekkelijk. Verkeerssituaties zullen (deels) opgelost kunnen worden, maar voor ouders is ook het 'gevoel van veiligheid' belangrijk. De aanwezigheid van veel (vracht)autoverkeer kan een negatief effect hebben op dit 'gevoel van veiligheid'.

Al met al concluderen we dat een multimodaal bereikbare locatie zeker voordelen heeft, ook voor aantrekken van leraren, leerlingen en de aantrekkingskracht voor een eventuele mbo. Maar, gezien feit dat merendeel van leerlingen nu uit eigen gemeente en op de fiets / e-bike komt, schatten we in dat een locatie met minder (vracht)autoverkeer meer voordeel heeft. Bovendien zal door de opkomst van de e-bike ook het verzorgingsgebied van de school vergroot worden, waardoor het schaalvoordeel van een treinverbinding met direct omliggende gemeenten enigszins teniet wordt gedaan.

Conclusie – Locatie Van Heeckerenlaan scoort nu gemiddeld beter op belangrijkste aspecten bij schoolkeuze

Kortom, wanneer we beide nieuwbouwlocaties beoordelen op basis van de belangrijkste aspecten bij een schoolkeuze, concluderen we dat de locatie Van Heeckerenlaan nu gemiddeld beter scoort dan de locatie Holwert Midden. Met name de reeds aanwezige omgevingskwaliteit (prettige en gezonde leeromgeving), nabijheid sportvoorzieningen en veilige fietsbereikbaarheid scoren beter dan de locatie aan op Holwert Midden. De locatie Holwert Midden is weliswaar multimodaal ontsloten en in nabijheid van het bedrijfsleven, de dynamiek van de locatie door de aanwezigheid van (vracht)autoverkeer en het gevoel dat dit oproept bij ouders, heeft ook zeker nadelige effecten voor toekomstige leerlingen.

IMPACT NIEUWBOUW OP LEERLINGENAANTALLEN

Nieuwbouw op de huidige locatie zorgt voor overlast voor leerlingen en docenten, omdat zij onderwijs moeten krijgen en geven op een tijdelijke locatie. De verwachting is dat dit een (fors) negatief effect heeft op de leerlingenaantallen op de korte termijn. Om de sfeer van een school te 'proeven' op een open dag of tijdens een meeloopdag, kunnen bouwwerkzaamheden van invloed zijn op de schoolkeuze. Daarom is het bij een nieuwbouwtraject van belang om in promotie en marketing van een school vooral de voordelen op lange termijn te benoemen. Immers, werkzaamheden zullen korter duren dan de schoolcarrière van een leerling. Het leren en werken in een volledig nieuw gebouw kan een zeer aantrekkelijk perspectief zijn. Zelfs wanneer leerlingenaantallen als gevolg van bouwwerkzaamheden zullen afnemen, zal dat slechts voor een korte periode zijn. We verwachten immers dat bij oplevering een groei van het marktaandeel te verwachten is. Voor toekomstige ontwikkeling van het leerlingenaantal adviseren we om vooral het (gunstige) lange termijn perspectief in ogenschouw te nemen en minder focus te hebben op de korte termijn. Dat neemt niet weg dat het goed communiceren en betrekken van (toekomstige) leerlingen en ouders bij de nieuwbouw zeer belangrijk is en blijft.

Kortom, voor de ontwikkeling van DNV op de huidige locatie aan de Van Heeckerenlaan wordt een daling van het aantal leerlingen verwacht, omdat zij circa 1,5 tot 2 jaar onderwijs moeten krijgen in tijdelijke huisvesting. Voor de lange termijn heeft nieuwbouw een positief effect op het leerlingenaantal. Dit positieve effect geldt voor beide locaties. Hierbij geldt, lange termijn voor korte termijn. Een school zet je immers neer voor tientallen jaren. Het negatieve effect speelt niet bij ontwikkeling van DNV op Holwert Midden, omdat er dan geen sprake is van tijdelijke huisvesting.

Op basis van deze eerste analyse schatten we in dat nieuwbouw op de locatie Van Heeckerenlaan gemiddeld een meer positief langjarig effect op leerlingenaantallen heeft dan nieuwbouw op de locatie Holwert Midden. Op de korte termijn scoort de locatie op Holwert Midden beter, omdat bij deze locatie geen negatieve effecten ontstaan op leerlingenaantallen door tijdelijke huisvesting. Maar, wanneer directe nabijheid van bedrijfsleven voor de toekomstbestendigheid van het onderwijs op DNV en een multimodale bereikbaarheid (met het oog op toekomstige samenwerking / komst met / van mbo leerlingen) essentieel is, dan lijkt de locatie Holwert-Midden ook langjarig een meer geschikte keuze voor nieuwbouw. Dit vraagt wel om forse investeringen in uitstraling (groen, prettig leer en werkklimaat) van het stationsgebied en directe omgeving (bedrijventerrein).

Literatuur

Bulder, E., Van den Langenberg, K. Van der Ploeg, S., Karssen, M., Vaessen, A., Leest, B. & Buerskens, K. 2020 (te verschijnen). Alle scholen toegankelijk: een open deur? Toelatingsbeleid en toegankelijkheid in het funderend onderwijs. Utrecht: Oberon/Kohnstamm Instituut/KBA.

Van der Ploeg, S. (2020) Kennisrotonde: Welke rol spelen verschillende criteria bij de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs en hoe komt die keuze tot stand? Den Haag: Kennisrotonde.

Witte, P. & Spierenburg, A. 2019. Ouders en de schoolkeuze. Sardes Special nr. 25. Utrecht: Sardes.